

КЛАСИФІКАЦІЯ ЗЛОЧИНІВ, ЩО ВЧИНЯЮТЬСЯ ЖІНКАМИ У СІМЕЙНО-ПОБУТОВІЙ СФЕРІ

ФІЛОНЕНКО Ганна Михайлівна - доцент кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права Національної академії прокуратури України

УДК 343.914

В статье исследуется понятие преступления в семейно-бытовой сфере. Предлагается такой дополнительный признак преступления в семейно-бытовой сфере как бытовой мотив. Этот бытовой мотив образуется на почве неприязненных отношений между преступницей и потерпевшим лицом, нередко порождается различного рода конфликтными ситуациями. Указаны отличительные черты преступных посягательств женщины в сфере семейно-бытовых отношений. Также автором предлагается классификация преступлений, совершаемых женщинами в семейно-бытовой сфере, по разным критериям: по объекту, объективной стороне, субъекту, субъективной стороне преступления, по статусу потерпевшего лица, по тяжести совершенного преступления.

Ключові слова: жіноча злочинність, сімейно-побутова сфера, побутовий мотив, класифікація злочинів.

Жіноча злочинність та злочинність у сімейно-побутовій сфері – актуальні проблеми кримінологічної науки. Сімейно-побутова сфера набула стійких криміногенних ознак, члени родини та родичі все частіше вступають в криміногенні конфлікти, що нерідко розв'язуються злочинним шляхом. Жіноча злочинність у сімейно-побутовій сфері поряд з загальними рисами злочинності, має і свої специфічні ознаки, що дозволяє її розглядати окремо. Проблеми жіночої злочинності та злочинності у сімейно-побутовій сфері цікавлять як кри-

мінологів, так і психологів, соціологів, педагогів. Дану проблематику розробляли в своїх дослідженнях такі вчені, як: Ю.М. Антонян, Д.А. Шестаков, В.О. Глушков, Г.А. Панфілов, О.М. Джужа, А.І. Долгова, А.П. Закалюк, М.Й. Коржанський, Ф.А. Лопушанський, О.В. Старков, А.Б. Блага, Л.О. Шевченко, Б.М. Головкин та ін.

Тим не менш, універсального поняття злочину у сімейно-побутовій сфері на сьогодні ще не вироблено, у дослідників злочинності цього виду відсутній єдиний теоретично обґрунтований критерій, що дозволяє віднести той чи інший злочин до категорії сімейно-побутових.

Доволі слушною з цього приводу є думка Г.А. Панфілова, який виділяє в побутових злочинах чотири фактори: «соціологічний», під яким розуміє «відносини людей, які формуються на ґрунті особистісного спілкування»; «Віктимологічний», під яким розуміє «ставлення потерпілого до злочинця, поведінка потерпілого»; «Мотиваційний», в який включає «мотивацію поведінки злочинця»; «Ситуаційний», який, як він зазначає, «носить конфліктний характер» [1, с.55].

При всій інформаційній насиченості це визначення все ж таки має недоліки, зокрема містить необов'язкові неповторювані ознаки сімейно-побутових злочинів, а також не дозволяє чітко відмежувати його (мається на увазі злочин у сімейно-побутовій сфері) від схожих з ним злочинів.

Так О.В. Старков звернув увагу на інший аспект, він визначає побутовий злочин як будь-яке суспільно небезпечне та кримінально-протиправне діяння, скоєне членами побутових соціальних груп один проти одного. На його думку, одного такого критерію, як побутова соціальна група, достатньо для виділення будь-якого побутового злочину і виділяє такі їх ознаки: 1) учасники групи пов'язані особистісними відносинами; 2) групи виникають і існують у сфері домашнього побуту, що розуміється як життєдіяльність людей за місцем їх проживання; 3) групи невеликі за чисельністю і прості за структурою; 4) вони відносно тривало існують; 5) їх утворення і функціонування зумовлено як об'єктивними (необхідність спільного проживання), так і суб'єктивними факторами (взаємна зацікавленість один в одному, духовна єдність) [2, с. 130-131].

До побутових соціальних груп цей науковець відносить: сім'ю, родичів (кровна спорідненість), свояцтво, сусідство, квартируранство, а також дрібніші діади: подружжя; співмешканців; батьків і дітей; братів і сестер; бабусь, дідусів і онуків; сусідів по комуніальній квартирі, по будинку, двору (у місті) і вулиці (у селі), кварталу (у місті та селі), гуртожитку; свояків; тещ і зятів; свекрух і невісток; квартирантів і господарів житла.

На наш погляд, злочин у сімейно-побутовій сфері, окрім вказаних додатково має таку ознаку, як побутовий мотив, що виникає в результаті повсякденних (невиробничих) відносин. Цей побутовий мотив утворюється на ґрунті неприязних взаємин між злочинницею та потерпілою особою, що нерідко породжується різного роду конфліктними ситуаціями (сварки, бійки, образи тощо).

До основних мотивів злочинів, скоєних на ґрунті сімейно-побутових конфліктів відносяться: а) мотиви самоствердження; б) прагнення панувати в сім'ї; в) виміщення на потерпілому злоби; г) мотиви збереження сім'ї; г) помста на ґрунті особистих неприязних взаємин д) ревності; е) корисливості; ж) оборонні мотиви.

Майже всі кримінологи, які займалися проблематикою побутового насильства, за-

значають, що одною з визначальних характеристик злочину, який вчиняється у сфері сімейно-побутових відносин, є те, що вчинене протиправне діяння є наслідком вирішення конфлікту, конфліктної ситуації між людьми, пов'язаними сімейно-побутовими відносинами. Так В.В. Голина зауважує, що «помітною особливістю злочинності у сімейно-побутовій сфері є те, що криміногенні явища і процеси міжособистісних відносин тісно переплітаються і утворюють складне об'єктивно-суб'єктивне психологічне явище – конфлікт» [3, с.3]. Д.А. Шестаков взагалі окремо вивчає «сімейний конфлікт» – як різновид міжособистісного конфлікту[4].

Отже, розглянувши наведені точки зору, пропонуємо визначати злочини, що вчиняються жінками у сімейно-побутовій сфері, як суспільно небезпечні діяння жінки, спрямовані проти життя, здоров'я та інших законних прав і свобод людини, що вчиняються, як правило, у фізичному просторі сфери побуту, тобто на невиробничій території і в неробочий час, за наявності сімейних, родинних, дружніх, сусідських зв'язків між нею та потерпілою особою, які спираються на мотивацію, характерну для побутових відносин.

Відмінними рисами злочинних посягань жінок у сфері сімейно-побутових відносин є те, що:

- вони відбуваються у зв'язку з особистісними відносинами в рамках сім'ї, родини, друзи і сусідства;

- доволі часто вони відбуваються в результаті конфліктної ситуації, тобто конфлікт між винною і потерпілою особою переростає в злочин (в основному це характерно для насильницьких та корисливих злочинів);

- конфлікту завжди передують більш-менш тривалі відносини між учасниками, які виникли заздалегідь. І це дозволяє достовірно визначити мотив злочину, і, відповідно, правильно кваліфікувати діяння;

- переважно вони мають конкретне місце вчинення злочину – квартира, гуртожиток, інше житло.

Діапазон злочинів, що вчиняються жінками у сімейно-побутовій сфері досить широкий – від умисного вбивства до втягнення

неповнолітнього у злочинну діяльність. Але такі злочини розміщені у різних розділах Кримінального кодексу (далі КК України) і тому необхідно визначити коло статей КК України, що передбачають кримінально-правову відповідальність за розглядувані злочини, і провести їх класифікацію.

У вітчизняній криминології проблема класифікації злочинів у сімейно-побутовій сфері майже не досліджена науковцями. Хоча інші аспекти, як особистість побутового злочинця та детермінанти, розглядалися часто. Очевидно, що наукова класифікація сприятиме більш повному з'ясуванню сутності, а також соціально-правової значущості досліджуваного явища.

Поняття «класифікація» походить від латинського *classis* – розряд, клас і означає поділ предметів певної сукупності за спільними ознаками з утворенням системи класів цієї сукупності. Отже, під класифікацією злочинів, що вчиняються жінками сімейно-побутовій сфері, слід розуміти їх системний розподіл за певним критерієм.

При кваліфікації злочинів, вчинених у сімейно-побутовій сфері, вони розглядаються з точки зору кримінального права, відповідно критерії для класифікації будуть обиратися характерні для кримінально-правової науки. Першим критерієм класифікації злочинів є об'єкт посягання. Саме об'єкт дає змогу визначити соціальну сутність злочину, з'ясувати його суспільно-небезпечні наслідки, сприяє правильній кваліфікації діяння, а також відмежуванню його від суміжних суспільно небезпечних посягань.

Сучасна наука кримінального права використовує триступеневу класифікацію об'єктів злочину залежно від рівня їх узагальнення, тобто «за вертикаллю», і передбачає розподіл об'єктів злочину на загальний, родовий і безпосередній. Родовий об'єкт було покладено в основу побудови Особливої частини КК і за цим об'єктом пропонується класифікувати злочини у сімейно-побутовій сфері. Отже, за родовим об'єктом до злочинів, що вчиняються жінками у сімейно-побутовій сфері відносяться:

- Злочини проти життя та здоров'я особи: ст.115 «Умисне вбивство», ст. 116

«Умисне вбивство, вчинене в стані сильного душевного хвилювання», ст. 117 «Умисне вбивство матір'ю своєї новонародженої дитини», ст. 118 «Умисне вбивство при перевищенні меж необхідної оборони», ст. 119 «Вбивство через необережність», ст. 120 «Доведення до самогубства», ст. 121 «Умисне тяжке тілесне ушкодження», ст. 122 «Умисне середньої тяжкості тілесне ушкодження», ст. 123 «Умисне тяжке тілесне ушкодження, заподіяне у стані сильного душевного хвилювання», ст. 124 «Умисне заподіяння тяжких тілесних ушкоджень у разі перевищення меж необхідної оборони», ст. 125 «Умисне легке тілесне ушкодження», ст. 126 «Побої і мордування», ст. 128 «Необережне тяжке або середньої тяжкості тілесне ушкодження», ст. 129 «Погроза вбивством», ст. 130 «Зараження вірусом імунодефіциту людини чи іншої невиліковної інфекційної хвороби», ст. 133 «Зараження венеричною хворобою», ст. 135 «Залишення в небезпеці», ст. 136 «Ненадання допомоги особі, яка перебуває в небезпечному для життя стані»;

- Злочини проти волі, честі та гідності особи: ст. 146 «Незаконне позбавлення волі», ст. 149 «Торгівля людьми або інша незаконна угода щодо людини», ст. 150 «Експлуатація дітей», ст. 150-1 «Використання малолітньої дитини для заняття жебрацтвом»;

- Злочини проти статевої свободи та статевої недоторканості особи: ст. 152 «Зґвалтування», ст. 153 «Насильницьке задоволення статевої пристрасті неприродним способом», ст. 154 «Примушування до вступу в статевий зв'язок», ст. 155 «Статеві зносини з особою, яка не досягла статевої зрілості», ст. 156 «Розбещення неповнолітніх»;

- Злочини проти особистих прав і свобод людини: ст. 164 «Ухилення від сплати аліментів на утримання дітей», ст. 165 «Ухилення від сплати коштів на утримання непрацездатних батьків», ст. 166 «Злісне невиконання обов'язків по догляду за дитиною або за особою, щодо якої встановлена опіка чи піклування», ст. 167 «Зловживання опікунськими правами»;

- Злочини проти власності: ст. 185 «Крадіжка», ст. 186 «Грабіж», ст. 190 «Шахрайство», ст. 194 «Умисне знищення або пошкодження майна», ст. 195 «Погроза знищення майна»;

- Злочини проти громадського порядку та моральності: ст. 301 «Ввезення, виготовлення, збут і розповсюдження порнографічних предметів», ст. 303 «Сутенерство або втягнення особи в заняття проституцією», ст. 304 «Втягнення неповнолітніх у злочинну діяльність»;

- Злочини у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів та інші злочини проти здоров'я населення: ст. 314 «Незаконне введення в організм наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів», ст. 315 «Схиляння до вживання наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів», ст. 317 «Організація або утримання місць для незаконного вживання, виробництва чи виготовлення наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів», ст. 323 «Спонування неповнолітніх до застосування допінгу», ст. 324 «Схиляння неповнолітніх до вживання одурманюючих засобів».

Наступним критерієм класифікації пропонується статус потерпілої особи. За статусом потерпілої особи можна виділити злочини, що вчиняються жінками відносно дитини (неповнолітньої або малолітньої особи) і злочини, в яких вік потерпілої особи не вказаний. До першої групи відноситься злочини, передбачені: ст. 117 «Умисне вбивство матір'ю своєї новонародженої дитини»; ст.150 «Експлуатація дітей»; ст. 150-1 «Використання малолітньої дитини для заняття жебрацтвом»; ст.156 «Розбещення неповнолітніх»; ст. 164 «Ухилення від сплати аліментів на утримання дітей»; ст.166 «Злісне невиконання обов'язків по догляду за дитиною або за особою, щодо якої встановлена опіка чи піклування»; ст. 304 «Втягнення неповнолітніх у злочинну діяльність»; ст. 323 «Спонування неповнолітніх до застосування допінгу»; ст. 324 «Схиляння неповнолітніх до вживання одурманюючих засобів».

Але слід зауважити, що окремі частини значної кількості статей кримінального кодексу в якості кваліфікуючих ознак вчинення злочину передбачають їх вчинення щодо малолітніх або неповнолітніх осіб. Так ця ознака вказується у: п.2 ч.2. ст. 115 «Умисне вбивство малолітньої дитини»; ч.3 ст. 120 «Доведення до самогубства неповнолітнього»; ч.3 ст. 130 «Зараження вірусом імунодефіциту людини чи іншої невиліковної інфекційної хвороби неповнолітнього»; ч.2 ст. 133 «Зараження венеричною хворобою неповнолітнього»; ч.2 ст. 135 «Залишення в небезпеці матір'ю своєї новонародженої дитини, якщо матір не перебувала в обумовленому пологами стані»; ч.2 ст. 136 «Ненадання допомоги малолітньому, який завідомо перебуває в небезпечному для життя стані, при можливості надати таку допомогу або повідомлення про такий стан дитини належним установам чи особам»; ч.2 ст.146 «Незаконне позбавлення волі малолітнього»; ч.2 і 3 ст.149 «Торгівля людьми або інша незаконна угода щодо людини вчинені щодо неповнолітнього або малолітнього»; ч.3 і 4 ст. 152 «Зґвалтування неповнолітньої чи малолітньої особи»; ч.2 і 3 ст. 153 «Насильницьке задоволення статевої пристрасті неприродним способом вчинене щодо неповнолітньої або малолітньої особи»; ч. 2 і 4 ст. 301 «Розповсюдження серед неповнолітніх творів, зображень або інших предметів порнографічного характеру та примушування неповнолітніх до участі у створенні творів, зображень або кіно- та відеопродукції, комп'ютерних програм порнографічного характеру»; ч.3 ст. 303 «Сутенерство або втягнення неповнолітньої особи в заняття проституцією»; ч.3 ст. 314 «Незаконне введення в організм наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів вчинене щодо неповнолітнього»; ч.2 ст. 315 «Схиляння до вживання наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів вчинене щодо неповнолітнього». До другої групи входять всі інші злочини, що залишилися з тих, які були вказані у попередній класифікації. Отже, можна побачити, що законодавець передбачив доволі невелику кількість норм, що спрямовані виключно на захист прав дитини від зло-

чинів, що вчиняються у сімейно-побутовій сфері, їх лише 9.

Щодо потерпілих осіб від злочинів, що вчиняються жінками у вказаній сфері, хотілося б додати, що найчастіше ними виявляються чоловіки, співмешканці, коханці. Також потерпілими стають діти, батьки, опікуни та близькі родичі.

Можна провести класифікацію злочиниць цієї групи також за суб'єктом злочину. Суб'єктом злочину є фізична, осудна особа, яка вчинила злочин у віці, з якого може наставати кримінальна відповідальність. Першу групу складають злочини із загальним суб'єктом, другу – зі спеціальним. Переважна більшість злочинів цієї сфери вчиняються загальним суб'єктом, лише 13 складів з 44, передбачають вчинення спеціальним суб'єктом: ст. 117 «Умисне вбивство матір'ю своєї новонародженої дитини»; ст. 130 «Зараження вірусом імунодефіциту людини чи іншої невиліковної інфекційної хвороби», ст. 133 «Зараження венеричною хворобою», ч. 2 ст. 135 «Залишення в небезпеці матір'ю своєї новонародженої дитини, якщо матір не перебувала в обумовленому пологами стані», ст. 150-1 «Використання малолітньої дитини для заняття жебрацтвом», ч. 2 ст. 155 «Статеві зносини з особою, яка не досягла статевої зрілості», ч. 2 ст. 156 «Розбещення неповнолітніх», ст. 164 «Ухилення від сплати аліментів на утримання дітей», ст. 165 «Ухилення від сплати коштів на утримання непрацездатних батьків», ст. 166 «Злісне невиконання обов'язків по догляду за дитиною або за особою, щодо якої встановлена опіка чи піклування», ст. 167 «Зловживання опікунськими правами», ч. 2 ст. 304 «Втягнення неповнолітніх у злочинну діяльність», ч. 2 ст. 323 «Спонування неповнолітніх до застосування допінгу». Основна маса з вказаних складів злочину характеризується наявністю спеціальної ознаки суб'єкта, що пов'язана з родинними стосунками потерпілої та винної особи (це або виключно мати (наприклад, ст. 117 КК України), або мати, мачуха, опікун чи піклувальник, або особа, на яку покладено обов'язки щодо виховання потерпілого чи піклування про нього (ч. 2 ст. 323 КК України).

Якщо ж говорити про вік, з якого може наставати кримінальна відповідальність за злочини, що вчиняються жінками у сімейно-побутовій сфері, слід зазначити, що 14-річний вік згадується у 9 випадках: ст.ст. 115, 116, 117, 121, 121, 152, 153, 185 і 186. Більше половини розглядуваних злочинів, передбачає загальний вік кримінальної відповідальності – 16 років. В той же час досягнення віку повноліття (18 років) також передбачається деякими статтями, серед них статті 156, 164, 165, 167, 304, 323, 324 КК України.

За об'єктивною стороною злочини, що вчиняються жінками у сімейно-побутовій сфері, можна розподілити на:

- злочини, що вчиняються лише у формі дії, це основна маса злочинів (серед яких: ст. 126 «Побої і мордування», ст. 150 «Експлуатація дитини», ст. 185 «Крадіжка» тощо);

- злочини які вчиняються лише у формі бездіяльності, їх налічується небагато, лише п'ять: ст. 135 «Залишення в небезпеці», ст. 136 «Ненадання допомоги особі, яка перебуває в небезпечному для життя стані», ст. 164 «Ухилення від сплати аліментів на утримання дітей», ст. 165 «Ухилення від сплати коштів на утримання непрацездатних батьків», ст. 166 «Злісне невиконання обов'язків по догляду за дитиною або за особою, щодо якої встановлена опіка чи піклування»;

- злочини які вчиняються як дією, так і бездіяльністю, передбачені у 10 нормах, серед яких: ст. 117 «Умисне вбивство матір'ю своєї новонародженої дитини», ст. 119 «Вбивство через необережність», ст. 167 «Зловживання опікунськими правами» тощо.

Останнім елементом складу злочину є його суб'єктивна сторона. За суб'єктивною стороною можна виділити злочини, що вчиняються з умисною формою вини та з необережності. Цілком очевидно, що основну кількість складають злочини з умисною формою вини, лише два склади злочину передбачають необережність: ст. 119 «Вбивство через необережність», ст. 128 «Необережне тяжке або середньої тяжкості тілесне ушкодження». Деякі злочини, що

вчиняються у сімейно-побутовій сфері, можуть мати подвійну форму вини (змішану). Подвійна форма вини являє собою різне психічне ставлення особи у формі умислу та необережності до різних об'єктивних ознак одного й того самого злочину. Таку форму вини можна встановити у ч. 3 ст. ст. 135 «Залишення в небезпеці», ч. 3 ст. 136 «Ненадання допомоги особі, яка перебуває в небезпечному для життя стані», ч. 3 ст. 146 «Незаконне позбавлення волі», ч. 2 ст. 150 «Експлуатація дитини» тощо. В таких злочинах відношення до наслідків проявляється лише у формі необережності, в той час по відношенню до дії встановлюється умисел.

Останнім критерієм класифікації злочинів, що вчиняються жінками у сімейно-побутовій сфері, виступає тяжкість злочину. Так, згідно ст. 12 КК України, залежно від ступеня тяжкості злочини поділяються на злочини невеликої тяжкості, середньої тяжкості, тяжкі та особливо тяжкі. При класифікації злочинів ми враховували максимальний вид і розмір покарання, передбачений в кримінально-правовій нормі Особливої частини КК. Саме типовий вид і розмір покарання, найбільш повно відображає ступінь суспільної небезпечності, що виражається в санкції статті. Дослідивши вказану групу злочинів, встановлено, що за тяжкістю вони розподіляються наступним чином: злочини невеликої тяжкості – сімнадцять складів злочину, серед яких ст. 126 «Побої і мордування», ст. 150 «Експлуатація дитини» тощо; злочини середньої тяжкості – двадцять три склади злочину, серед яких ст. 117 «Умисне вбивство матір'ю своєї новонародженої дитини», ст. 150-1 «Використання малолітньої дитини для заняття жебрацтвом» тощо; тяжкі злочини – три склади злочину: ст. 121 «Умисне тяжке тілесне ушкодження», ст. 149 «Торгівля людьми або інша незаконна угода щодо людини», ст. 304 «Втягнення неповнолітніх у злочинну діяльність»; особливо тяжкий злочин – один склад злочину – ст. 115 «Умисне вбивство». Отже, найбільшу групу складають саме злочини середньої тяжкості, а найменшу – особливо тяжкі.

Проведеним дослідженням встановлено, що в структурі жіночої сімейно-побутової злочинності переважають злочини проти життя та здоров'я особи, де найчастіше потерпіла особа це член родини. Це майже 60 % від усіх злочинів. Цей висновок підтверджується і у дослідженні Б.М. Головкина, яким встановлено, що на долю жінок, які вчинили кваліфіковані вбивства припадає – 12,0%, умисні вбивства – 13,5%, тяжкі тілесні ушкодження – 9,2% випадків [3, с.38].

Аналіз та узагальнення практики показали, що серед злочинів проти життя і здоров'я, скоєних жінками у сімейно-побутовій сфері, поширеними є злочини, передбачені ст. 121 «Умисне тяжке тілесне ушкодження»

ст. 115 «Умисне вбивство», ст. 117 «Умисне вбивство матір'ю новонародженої дитини», ст. 116 «Умисне вбивство, вчинене в стані сильного душевного хвилювання». Дуже поширеною є ситуація, коли жінка вбиває свого чоловіка (співмешканця) під час сварки на ґрунті неприязних відносин, і що характерно обидва знаходяться в стані алкогольного сп'яніння. Так, жінка А. приблизно о 21 годині 30 хвилин, знаходячись вдома, після спільного вживання спиртних напоїв з чоловіком, перебуваючи в стані алкогольного сп'яніння, на ґрунті особистих неприязних стосунків, які виникли в результаті сварки та нанесення чоловіком їй ударів по обличчю, умисно, бажаючи настання його смерті, взяла на кухні ніж, який дістала із шухляди столу, підійшла до нього та нанесла йому 3 удари в область грудної клітини та 1 удар в область шиї, від чого останній помер на місці. Після цього винна особа з метою уникнення кримінальної відповідальності за вчинений злочин, винесла вказаний ніж з квартири та викинула у сміттєвий бак, однак невдовзі була затримана працівниками міліції (Кримінальна справа №11/796/1090/2013 Апеляційного суду міста Києва).

Заслугує уваги той факт, що почастишали випадки, коли жінки вистають замовниками вбивств. О такий спосіб вони намагаються позбутися чоловіка або іншого члена родини (бабуся, сестра, вітчим тощо),

---

АНОТАЦІЯ

У статті досліджується поняття злочину у сімейно-побутовій сфері. Пропонується така додаткова ознака злочину у сімейно-побутовій сфері як побутовий мотив. Цей побутовий мотив утворюється на ґрунті неприязних взаємин між злочинницею та потерпілою особою, що нерідко породжується різного роду конфліктними ситуаціями. Зазначено відмінні риси злочинних посягань жінок у сфері сімейно-побутових відносин. Також автором пропонується класифікація злочинів, що вчиняються жінками у сімейно-побутовій сфері, за різними критеріями: за об'єктом, об'єктивною стороною, суб'єктом, суб'єктивною стороною злочину, за статусом потерпілої особи, за тяжкістю вчиненого злочину.

мотивами такої поведінки може бути як неприязні стосунки, так і прозаїчна корисливість.

Підсумовуючі вищевикладене необхідно зазначити, що класифікація злочинів, що вчиняються жінками у сімейно-побутовій сфері, може проводитися по таких критеріях: за об'єктом, об'єктивною стороною, суб'єктом, суб'єктивною стороною злочину, за статусом потерпілої особи, за тяжкістю вчиненого злочину. Нашим дослідженням встановлено, що найбільшу групу складають злочини проти життя та здоров'я особи, спрямовані проти чоловіків/співмешканців, що вчиняються активними діями з умисною формою вини. Це, як правило, злочини передбачені статтями. 115 «Умисне вбивство», 117 «Умисне вбивство матір'ю новонародженої дитини», 116 «Умисне

SUMMARY

The concept of crime in the family and domestic sphere is explored in the article. Such additional feature of a crime in family and domestic sphere as domestic motive is proposed. This domestic motive is formed on the basis of hostile relations between a criminal and the victim, often generated by various types of conflict situations. Distinctive features of women crimes in the sphere of family and domestic relations are indicated. The author also proposed the classification of crimes committed by women in the family and domestic sphere, according to various criteria: on the object, the objective features, the subject, the subjective features of the crime, on the status of the victim, on the severity of the crime.

вбивство, вчинене в стані сильного душевного хвилювання», 121 « Умисне тяжке тілесне ушкодження» КК України.

Література

1. Панфилов Г.А. О содержании понятия бытового преступления / Г.А. Панфилов // Вопросы борьбы с преступностью. – Вып. 26. – М., 1977. – С.50-65.
2. Старков О.В. Предупреждение преступлений: Учеб.пособие / О.В. Старков. – М.: Юристъ, 2005.- 284 с.
3. Головкин Б. М. Кримінологічні проблеми умисних вбивств і тяжких тілесних ушкоджень, що вчиняються у сімейно-побутовій сфері / Б. М. Головкин. – Х. : Нове слово, 2004. – 252 с.
4. Шестаков Д.А. Семейная криминология: семья – конфликт – предупреждение / Д.А. Шестаков. – СПб.: Издательство С-Петербургского ун-та, 1996. – 264 с.